Tájkép Remete Szent Antallal, Szent Rókussal és Szent Kristóffal



Alkotó	Németalföldi festő Jacob Cornelis van Oostsanen hatása alatt
Készítés ideje	1530–1540 között
Megnevezés	festmény
Anyag	fa
Technika	olaj, tempera
Méretek	magasság: 56 cm szélesség: 84 cm
Leltári szám	55.325

Leírás

A kép a 16. század eleje óta divatos ú.n. Weltlandschaft ábrázolások közé tartozik, amelyeken felülnézetből ábrázolva, kiemelt szerepet kap a világ különböző részeiről ismert tájrészleteknek: hegyeknek, folyóknak, erdőknek, tengereknek az együttes ábrázolása egy elképzelt panoráma-tájban. Az esztergomi képen a vízparti városábrázolásokkal, vitorlásokkal tarkított, zsúfolt háttérhez képest csak másodlagos jelentőséggel tűnnek fel az apró alakok: három szent életéből vett jelenetek, és egy donátorpár az előtérben. A kép bal szélén Szent Antal megkísértésének jelenete látható: a díszes, reneszánsz kőkapu előtt ülő, fekete csuhás szentnek buja, meztelen nőalak képében jelenik meg a csábító. A kompozíció középpontjában, hangsúlyos helyen, a donátorok által közrefogva, az elegánsan öltözött, kék tunikája fölött vörös köpenyt, fején pedig vörös kalapot viselő Rókust látjuk, amint éppen pestistől sebes combját mutatja az őt gyógyító angyalnak. Bal lábánál a szentet a legenda szerint élelemmel ellátó vadászkutya ül. A kép jobb szélén korábbi ábrázolásokon is hasonlóan megjelenített Kristóf-alak látható, hatalmas botra támaszkodva, amint vállán az emberiség bűneit hordozó Gyermekkel, épp átkel a folyón. A túlparton, a képi tradíciónak megfelelően, lámpással várja őt a remete, aki a legenda szerint Kristófot a Krisztusi hit irányába terelte tanácsaival. A háttérbeli tájban a legendák más jelenetei, további narratív részletek fedezhetőek fel. Ez a fajta szimultán ábrázolás nem volt ismeretlen a gótikus festészetben sem, és a 16. század németalföldi emlékein is gyakori. A három egymástól teljesen független fő jelenet azonban olyannyira szervetlenül illeszkedik az őket körülvevő tájba, hogy kompozíciójuk nyilvánvalóan nem a festő saját leleménye, hanem jól azonosítható képi forrásokra vezethető vissza. A három szent közös festményen, egy fantáziatájban való összekapcsolása talán a megrendelő(k) kívánságával függ össze. Az egyszerű, polgári viseletben ábrázolt donátorpár a kép előterében térdel, kezüket imára kulcsolva, ujjaik között rózsafűzérrel. Alakjuk szintén megfelel a gótikus tradíciónak, azonosításukra, eredetükre azonban semmilyen segítség nem áll rendelkezésre. Nem tudjuk azt sem, személyükkel, életükkel hogyan függ össze a három ábrázolt szent alakja: védőszentjükhöz fordultak avagy betegségben, hosszú utazást megelőzően kérték ilyenformán az általános tiszteletnek örvendő szentek segítségét. A táblakép festője a kor németalföldi festészetét is ismerő, ugyanakkor a korábbi hagyományokat követő, egyelőre azonosítatlan mester. (Sarkadi Nagy Emese, 2015)

Proveniencia

Ipolyi Arnold vásárlása a J. Fromm gyűjteményből

Kiállítások

• 2015 Sankt Pöten, Diözesanmuseum, Meisterwerke aus dem Keresztény Múzeum

Bibliográfia

• Wolfgang Huber (szerk.): Meisterwerke aus dem Keresztény Múzeum; kiáll.kat; Sankt Pölten 2015. 140 (Sarkadi Nagy Emese)
• Ágota Varga: Acquisitions by Arnold Ipolyi from the Johann Friedrich Fromm Collection in Cologne. In: Geest en Gratie. Essays presented to Ildikó Ember on her Seventieth Birthday. Budapest, 2012, 162-171, 170.
• Ágota Varga: Saints in a Landscape by a follower of Jacob Cornelisz van Oostsanen in Esztergom, MA thesis, Pázmány Péter Catholic University, 2005, publikálatlan
• Cséfalvay Pál, szerk.: Keresztény Múzeum, Esztergom. Budapest, 1993, 209 (János Végh)
• Ipolyi Arnold Emlékkönyve. Halálának századik évfordulója alkalmából az Esztergomi Keresztény Múzeumban 1986. december 12-én rendezett emlékülés anyaga. Szent István Társulat, Budapest 1989, 109.
• Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum Régi Képtárának katalógusa. Budapest, 1975, 30.
• Friedlander, Max J. Early Netherlandish Painting XII Leyden-Brussels, 1975, Kat. Nr. 280.
• Mojzer Miklós: Tanulmányok a Keresztény Múzeumban. I. Művészettörténeti Értesítő 1964/3, 225.
• Boskovits Miklós-Mojzer Miklós-Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtára. Budapest, 1964, 194.
• Magyarország műemléki topográfiája I. Esztergom 1. Esztergom műemlékei. összeállította: Genthon István, Budapest, 1948, 102.